

การประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด*

จงดี อังศุเกษตร** วท.บ.(พยาบาลและผดุงครรภ์)

วิมลวัลย์ วโรฬาร*** วท.ม.(พยาบาล)

ลำยอง รัศมีมาลา**** ค.ม.(บริหารการพยาบาล)

บทคัดย่อ การวิจัยเชิงบรรยายครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด โดยศึกษาถึงโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน จากผู้สำเร็จการศึกษาอบรมหลักสูตรนี้ 182 คน ผลการวิจัยพบว่าโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี และมีคะแนนสูงที่สุดในกลุ่มพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชศาสตร์ หลักสูตรได้จัดเนื้อหา รูปแบบการศึกษาอบรมและวิทยาการเหมาะสมดี มีข้อเสนอแนะให้มีการฟื้นฟูวิชาการใหม่ๆที่ทันสมัยหลังจบการศึกษาอบรมอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงด้วย รามาธิบดีพยาบาลสาร 2541; 4(2):144-54.

คำสำคัญ : หลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด ผู้สำเร็จการศึกษาอบรม ความพึงพอใจ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติเฉพาะทางสาขาทารกแรกเกิดเป็นหลักสูตรการอบรมระยะสั้นที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการพยาบาลได้มีโอกาสเข้าศึกษาอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาเฉพาะสาขาให้ลึกซึ้งในด้านความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างกว้างขวางและทันสมัยอยู่เสมอ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ในการปฏิบัติการพยาบาลให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและ

ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน อันจะนำไปสู่การพยาบาลที่มีคุณภาพสามารถแก้ปัญหาด้านสุขภาพทารกได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม¹ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์และภาควิชากุมารเวชศาสตร์คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดลได้ตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลทารกแรกเกิดเป็นอย่างมาก จึงได้ร่วมกันจัดหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดขึ้นและเปิดการอบรมครั้งแรกในปีพ.ศ. 2521²

* งานวิจัยได้รับทุนอุดหนุนจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี เลขที่ 10/2540

** อาจารย์, *** หัวหน้าหอผู้ป่วย, **** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ การพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

จนถึงปัจจุบัน นับเป็นสถาบันแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่เปิดการอบรมหลักสูตรหลังปริญญา ที่เน้นการดูแลเฉพาะทางสาขาทารกแรกเกิด ใช้เวลาในการอบรม 4 เดือน จนถึงพ.ศ. 2539 มีผู้สำเร็จการศึกษาอบรมรวม 36 รุ่น จำนวน 321 คน ผู้ผ่านการศึกษาอบรมเป็นพยาบาลจากสถาบันการศึกษาและสถาบันให้บริการสุขภาพทั้งในสวนกลางและส่วนภูมิภาค ทั้งภาครัฐและเอกชน จำนวน 142 แห่ง รวม 66 จังหวัด ปัจจุบันยังคงดำเนินการศึกษาอบรมอยู่

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยกิจกรรม 5 ประการ ได้แก่

1. การกำหนดวัตถุประสงค์
2. การเลือกจัดเนื้อหาและประสบการณ์อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน
3. การนำเอาหลักสูตรไปใช้
4. การประเมินผลหลักสูตร
5. การปรับปรุงหลักสูตร

ซึ่งกิจกรรมหลักทั้ง 5 ประการนี้ควรเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องตลอดจนเสริมรับกันอย่างเหมาะสม การประเมินผลหลักสูตรนับเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการทำงานทุกอย่างอันจะเป็นเครื่องตรวจสอบการทำงานเป็นระยะๆ ว่างานนั้นดำเนินไปอย่างไร ถึงเป้าหมายหรือไม่ พบอุปสรรคหรือข้อบกพร่องใดบ้างสามารถปรับปรุงแก้ไขได้มากน้อยเพียงใด การประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสมและต่อเนื่องย่อมก่อให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานยิ่งขึ้น³ ดังนั้น การติดตามประเมินผลหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่

สำคัญในการประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ การประเมินผลควรกระทำอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมทุก ๆ ด้าน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอย่างถูกต้องทิศทางและสมบูรณ์ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด⁴

หลักสูตรนี้ได้ผ่านการประเมินผลมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2527 ล่ายอง รัศมีมาลา และคณะ⁵ ได้ทำการศึกษาติดตามผลการพัฒนาบุคลากรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 10 ระหว่างปีพ.ศ. 2521-2527 พบว่าคำตอบที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์ ครั้งที่ 2 ปีพ.ศ. 2530 สุวดี ศรีเลณวดี และคณะ⁶ ได้ศึกษาการประเมินผลหลักสูตรและผู้สำเร็จพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดรุ่นที่ 1 ถึงรุ่นที่ 18 ระหว่างปีพ.ศ. 2521-2530 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้สึกต่อการนำความรู้ไปปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าความรู้ที่ได้รับ การเตรียมจากหลักสูตรเนื่องจากมีอุปสรรคหลายด้านและมีแนวโน้มว่าอุปสรรคที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ มีโอกาสในการปฏิบัติงานด้านทารกแรกเกิดน้อย ส่วนความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาในทักษะของผู้ใช้ผลผลิตจะแตกต่างกันโดยฝ่ายพยาบาลจะมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าฝ่ายแพทย์ การศึกษาครั้งนั้นได้รับความร่วมมือจากผู้บังคับบัญชาในการตอบแบบสอบถามค่อนข้างน้อยอีกทั้งผู้บังคับบัญชามีหลายกลุ่มหลายระดับตามต้นสังกัดโดยมีทั้งฝ่ายแพทย์และพยาบาล ที่สำคัญระยะเวลาในการทำงานร่วมกับกลุ่มตัวอย่างค่อนข้างน้อย มีโอกาสทำให้ได้ข้อมูลผิดจากความเป็นจริง หลังจากปีพ.ศ.

การประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด

2530 จนถึงปัจจุบันยังไม่ได้มีการประเมินผลหลักสูตรอีกเลย เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการประเมินผล และเป็นแนวทางในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทำการประเมินผลหลักสูตรโดยศึกษาจากกลุ่มผู้สำเร็จจากหลักสูตรนี้ทั้งหมด โดยให้ผู้สำเร็จจากหลักสูตรประเมินถึงโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อผลงานที่มีโอกาสปฏิบัตินั้น ๆ รวมทั้งปัจจัยที่อาจเกี่ยวข้องกับโอกาสและความพึงพอใจผลงาน ซึ่งน่าจะเป็นส่วนสำคัญของอุปสรรคของการนำความรู้ไปใช้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ติดตามผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดในเรื่อง

1.1 โอกาสในการปฏิบัติงาน

1.2 ความพึงพอใจต่อผลงานที่ได้มีโอกาสปฏิบัติ

1.3 เปรียบเทียบโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อผลงานที่ได้มีโอกาสปฏิบัติระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องตำแหน่งหน้าที่ แผนกและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2. ศึกษาความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดในเรื่อง

2.1 ความพร้อมของหลักสูตรในด้านต่าง ๆ

2.2 ความคิดเห็นทั่วไปและข้อเสนอแนะแนวทางปรับปรุงหลักสูตร

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive)

ประชากรเป็นพยาบาลผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2521 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2539 รวม 36 รุ่น ทุกคนจำนวน 321 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งคณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินโอกาสในการปฏิบัติงานและแบบประเมินความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นจากวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งได้เตรียมบทบาทและหน้าที่ให้แก่ผู้เข้าศึกษาทุกคน ข้อคำถามให้เลือกตอบแบบมาตราอันดับ 4 อันดับตั้งแต่คะแนน 1, 2, 3 และ 4 จำนวน 31 ข้อ ซึ่งมีค่าคะแนนที่เป็นไปได้อยู่ระหว่าง 31-124 คะแนน และมีคำถามปลายเปิดอีก 3 ข้อ เพื่อทราบถึงอุปสรรคพร้อมข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 3 เป็นแบบประเมินความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตร เป็นคำตอบให้เลือกตอบแบบมาตราอันดับ 3 อันดับตั้งแต่น้อย ปานกลางและมากพร้อมข้อเสนอแนะในแต่ละข้อรวม 8 ข้อ และมีคำถามปลายเปิดอีก 4 ข้อ เพื่อให้เสนอข้อคิดเห็นอื่น ๆ ตามหัวข้อที่ระบุไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการส่งแบบสอบถามไปยังสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง โดยตรงทางไปรษณีย์ ให้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ 2 สัปดาห์ ผู้เต็มใจร่วมในการวิจัยให้ตอบโดยระบุการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างแล้วส่งกลับทางไปรษณีย์ถึงคณะผู้วิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC ข้อมูลส่วนบุคคลแสดงด้วยจำนวนและร้อยละ หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานเป็นรายข้อและโดยรวม เปรียบเทียบโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานระหว่างผู้ที่แตกต่างกันตามแผนก ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งหน้าที่ ด้วยวิธี ANOVA และ Duncan

ผลการวิจัย

ส่งแบบสอบถามให้ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมด 321 คน ได้แบบสอบถามคืน 204 ฉบับ (ร้อยละ 63.55) เป็นแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ 182 ฉบับ (ร้อยละ 56.70) จากการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผลดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 160 คน คิดเป็นร้อยละ 87.9 ทำงานสังกัดโรงพยาบาลประจำจังหวัด 90 คน คิดเป็นร้อยละ 49.5 ปฏิบัติงานในแผนกทารกแรกเกิด 79 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 ดำรงตำแหน่งพยาบาล

วิชาชีพ 103 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 มีประสบการณ์การทำงาน 1-10 ปี 82 คน คิดเป็นร้อยละ 45.1 ตาม ตารางที่ 1

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่คะแนนโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแต่ละคนอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ย 94.37 และ 94.81 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 20.70 และ 19.54 ตามลำดับ

โอกาสในการปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีโอกาสในการปฏิบัติงานในเรื่องการป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะอุณหภูมิกายต่ำมากที่สุด ตามตารางที่ 2

ส่วนโอกาสในการปฏิบัติงานในเรื่องการติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็กพบว่ามีน้อยที่สุด ตาม ตารางที่ 3

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานในเรื่องการป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะอุณหภูมิกายต่ำมากที่สุดเช่นเดียวกับโอกาสในการปฏิบัติงานตาม ตารางที่ 4

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในเรื่องการติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็กก็พบว่ามีคะแนนต่ำสุดเช่นเดียวกับโอกาสในการปฏิบัติงานตาม ตารางที่ 5

โอกาสในการปฏิบัติงานเมื่อพิจารณาจากแผนก ตำแหน่งและประสบการณ์มีดังนี้

ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างแผนก มีโอกาสในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัย

การประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด

สำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ โดยแผนกสูติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ตารางที่ ๑) เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ Duncan พบว่าแตกต่างจากแผนกอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนแผนกทารกแรกเกิดและกุมารรวมไม่แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) โอกาสในการปฏิบัติงานระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การปฏิบัติงานไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล (n=182)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ	ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ			แผนก		
21-30 ปี	20	10.9	ทารกแรกเกิด	79	43.4
31-40 ปี	106	58.2	กุมารรวม	41	22.5
41-50 ปี	48	26.4	สูติกรรม	32	17.6
51-60 ปี	8	4.4	อื่นๆ	30	16.5
ระดับการศึกษา			ตำแหน่ง		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	160	87.9	พยาบาลวิชาชีพ	103	56.6
ปริญญาโท	19	10.4	หัวหน้าตึก	46	25.3
ประกาศนียบัตร	3	1.6	วิทยากร	15	8.2
โรงพยาบาล			อื่นๆ	18	9.9
ในกรุงเทพฯ ภาครัฐ	37	20.3	ประสบการณ์การทำงาน		
ในกรุงเทพฯ ภาคเอกชน	9	4.9	1-10 ปี	82	45.1
ประจำจังหวัด	90	49.5	11-20 ปี	75	41.2
ประจำอำเภอ	22	12.1	21-30 ปี	25	13.7
ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพ	20	11.0			
สาธารณสุขจังหวัด	4	2.2			

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน โอกาสในการปฏิบัติงานที่มีค่าสูงสุด 5 อันดับ (n = 182)

พฤติกรรม	โอกาสในการปฏิบัติงาน	
	M	SD
1. การป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ	3.56	0.83
2. การดูแลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลขณะที่ทารกมีปัญหาในระยะวิกฤต		
2.1 ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามเทคนิคการป้องกันการติดเชื้ออย่างเคร่งครัด	3.42	0.76
2.2 สังเกตอาการเปลี่ยนแปลง สัญญาณชีพจร เมื่อมีปัญหาสามารถช่วยเหลือได้ทันที	3.41	0.91
2.3 เตรียมเครื่องใช้ให้พร้อมโดยเฉพาะเครื่องดูดเสมหะไฟฟ้า เครื่องช่วยหายใจ และยาที่จำเป็น	3.28	1.01
3. การดูแลทารกในระยะพักฟื้นโดยสังเกตการเปลี่ยนแปลงและป้องกันโรคแทรกซ้อน	3.27	0.93

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนโอกาสในการปฏิบัติงานที่มีค่าต่ำสุด 5 อันดับ (n = 182)

พฤติกรรม	โอกาสในการปฏิบัติงาน	
	M	SD
1. การติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็ก	1.84	1.05
2. การดูแลทารกในระยะพักฟื้นให้มีส่วนในการเสริมพัฒนาการตามวัย	2.30	1.04
3. การป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากภาวะKernicterus	2.78	1.18
4. การดูแลทารกในระยะพักฟื้นให้มีการติดต่อญาติอย่างต่อเนื่อง	2.82	0.91
5. การตรวจร่างกายทารกแรกเกิด	2.84	1.06

การประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีค่าสูงสุด 5 อันดับ (n = 182)

พฤติกรรม	โอกาสในการปฏิบัติงาน	
	M	SD
1. การป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ	3.44	0.82
2. การดูแลเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลขณะที่ทารกมีปัญหาในระยะวิกฤต		
2.1 สังเกตอาการเปลี่ยนแปลง สัญญาณชีพจรเมื่อมีปัญหาสามารถช่วยเหลือได้ทันที	3.38	0.84
2.2 ให้อาหารและยาแก่ทารกถูกต้องครบถ้วน	3.36	0.93
2.3 ปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามเทคนิคการป้องกันการติดเชื้ออย่างเคร่งครัด	3.32	0.73
3. การดูแลทารกในระยะพักฟื้นโดยดูแลความสะอาดของร่างกาย	3.30	0.82

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่มีค่าต่ำสุด 5 อันดับ (n = 182)

พฤติกรรม	โอกาสในการปฏิบัติงาน	
	M	SD
1. การติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็ก	1.94	1.09
2. การดูแลทารกในระยะพักฟื้น		
2.1 มีส่วนในการเสริมพัฒนาการตามวัย	2.35	1.03
2.2 มีการติดต่อกับญาติอย่างต่อเนื่อง	2.84	0.90
3. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับทารกแก่บิดาหรือมารดาก่อนนำทารกกลับบ้านในเรื่อง		
3.1 การตอบสนองความต้องการของทารก	2.90	0.93
3.2 การตรวจสุขภาพ	2.92	0.98

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบโอกาสในการปฏิบัติงานระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องแผนกที่ปฏิบัติงานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

แผนก	คะแนนโอกาสในการปฏิบัติงาน		
	M	SD	F
ทารกแรกเกิด	100.34	11.42	
กุมารรวม	99.44	15.59	12.51**
สูติกรรม	77.66	24.66	
อื่นๆ	89.57	29.53	

** p < .01

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเมื่อพิจารณาจากแผนก ตำแหน่ง และประสบการณ์มีดังนี้

ผู้สำเร็จการศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างแผนก และมีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .01$ โดยแผนกสูติกรรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ตารางที่ 7) เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ Duncan พบว่า แตกต่างจากแผนกอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) ส่วนผู้สำเร็จการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงาน 21-30 ปี มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อนำมาวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ด้วยสถิติ Duncan พบว่าแตกต่างจากผู้มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$)

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง

ตำแหน่งหน้าที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การประเมินเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรทั่วไปโดยรวมพบว่ามีความเหมาะสมดี 129 ราย (ร้อยละ 70.88) ส่วนที่ยังไม่เหมาะสม คือภาคปฏิบัติที่ผ่าน NICU โดยแบ่งเวลาภาคปฏิบัติของเด็ก 4 ไป 1 สัปดาห์น้อยเกินไป และการพบปะฟื้นฟูวิชาการหลังจบการศึกษาอบรมซึ่งจัดเป็นประจำทุก 3 ปี ส่วนใหญ่ไม่ได้รับข่าวสารจึงไม่ได้เข้าร่วมประชุมเนื่องจากการจัดการประชุมทุกครั้งที่ผ่านมามีขีดจำกัดในการรับเข้าร่วมประชุม ได้มีผู้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงหลักสูตร 79 ราย (ร้อยละ 43.4) โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดประชุมฟื้นฟูทางวิชาการภายหลังจบการศึกษาอบรมโดยเนื้อหาวิชาการควรเพิ่มเติมให้ทันสมัยต่อเหตุการณ์ (Update in Newborn) ให้มากขึ้น 62 ราย (ร้อยละ 34.5)

การประเมินหลักสูตรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานระหว่างผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความแตกต่างกันในเรื่องแผนกที่ปฏิบัติงานและประสบการณ์การทำงานด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ตัวแปร	คะแนนความพึงพอใจ		
	M	SD	F
แผนกทารกแรกเกิด	99.15	12.28	
กุมารรวม	99.83	15.42	9.72**
สูติกรรม	79.84	22.91	
อื่นๆ	91.97	27.53	
ประสบการณ์			
1-10 ปี	95.61	19.04	
11-20 ปี	96.54	18.50	2.37**
21-30 ปี	87.04	22.88	

** p < .01

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในแผนกกุมารเวชศาสตร์มีโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงสุด เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นการอบรมเฉพาะทางทารกแรกเกิด การได้บุคลากรที่มีพื้นความรู้ทางด้านกุมารเวชศาสตร์มาก่อน เมื่อเข้ารับการอบรมก็ได้รับการเตรียมความรู้และประสบการณ์ทางด้านนี้จนเกิดความพร้อม เมื่อจบการอบรมได้กลับไปปฏิบัติงานในหน่วยงานเดิมที่ตรงกับที่ได้รับการอบรมมาย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงานและตนเอง ฉะนั้นการคัดเลือกบุคลากรเข้าอบรมหลักสูตรนี้ควรคัดเลือกบุคลากรแผนกกุมารเวชศาสตร์เข้าอบรม

กลุ่มตัวอย่างมีโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงสุดในเรื่อง การป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจจะเกิดขึ้นจากภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ซึ่งนับว่าหลักสูตรประสบความสำเร็จอย่างสูงเพราะพื้นฐานการดูแลทารกที่เกิดภาวะวิกฤตต่างๆ ในระยะแรกเกิดคือการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ภาวะต่างๆ ที่เกิดกับทารกจะเกิดความยุ่งยากซับซ้อนและแก้ไขไม่ได้ถ้าทารกยังอยู่ในภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรนี้ไปแล้วได้เห็นความสำคัญตามที่ได้รับ การปลูกฝังจากอาจารย์ผู้สอนจนสามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะมีโอกาที่จะปฏิบัติได้จนเกิดความ

สำเร็จตองานและมีความพึงพอใจตองานที่ได้ปฏิบัติสูงสุดด้วย

การปฏิบัติงานในเรื่องการติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็กพบว่าโอกาสในการปฏิบัติงานและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานต่ำสุดอาจเนื่องจากการติดตามผลการรักษาในคลินิกเด็กเล็กนับเป็นคลินิกผู้ป่วยนอกที่แยกจากหอผู้ป่วยใน บุคลากรที่ปฏิบัติงานจะแยกกันปฏิบัติงานไม่มีความต่อเนื่องกันตามหลักการบริหารจัดการที่จะแบ่งงานออกเป็นส่วนๆให้ชัดเจน บุคลากรที่จะปฏิบัติงานได้ครอบคลุมในส่วนนี้ด้วยจะต้องเป็นพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด ซึ่งตำแหน่งนี้พบว่าในทางปฏิบัติมีน้อยมากหรือแทบจะไม่มีเลยตามโรงพยาบาลต่างๆ เนื่องจากยังไม่ผ่านความเห็นชอบของต้นสังกัดในเรื่องของตำแหน่งและเงินเดือน

กิติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ที่ได้ให้ทุนวิจัย รศ.ดร.พรรณวดี พุชวัฒน์ที่มีส่วนช่วยในการให้คำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆของงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คุณรุ่งอรุณ ญาติบรรทุง ที่ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

เอกสารอ้างอิง

1. สุวดี ศรีเลนวดี และลำยอง รัศมีมาลา. บทบาทของพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด. **คู่มือพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด**. ลำยอง รัศมีมาลา, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ, 2528; 249-63.
2. สุวดี ศรีเลนวดี และลำยอง มีวัดดา. พยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิดในโรงพยาบาลรามาธิบดี. **วารสารพยาบาล**, 2522;28:43-5.
3. ยุวดี ภาฯา และคณะ. รายงานวิจัยเรื่องการศึกษาหลักสูตรและผู้สำเร็จจากหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์). ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526; 9-14.
4. Steefflebeam DL, et al. **Education evaluation and dicsion making**. Itasea, Illinois : Peacock Publisher Inc., 1971;218.
5. ลำยอง รัศมีมาลา และคณะ. การติดตามผลการพัฒนาบุคลากรพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด. **วารสารพยาบาล**. 2528; 34:334-43.
6. สุวดี ศรีเลนวดี และคณะ. การประเมินผลหลักสูตรและผู้สำเร็จพยาบาลเวชปฏิบัติทารกแรกเกิด. **วารสารพยาบาล**. 2533;39:16-30.

A follow up study of the neonatal nurse practitioner program*

Jongdee Auksukasate** B.Sc. (Nursing)

Vimonvan Varolarn*** M.S. (Nursing)

Lamyong Rusmeemala**** M.Ed. (Nursing Administration)

Abstract: The purpose of this descriptive study was to evaluate the neonatal nurse practitioner program. Self evaluation on opportunity and satisfaction on nursing practice was assessed by mailed questionnaire. The results indicated that, the nurse's opportunity and nurse's satisfaction were at a good level. Pediatric nurses reported the highest opportunity and satisfaction scales on their practice. The majority of the post-graduates had opinions about the content of the curriculum, curriculum administrations and teaching-learning methods that there were appropriated. There were many suggestions for continuity of meeting to update knowledge in newborn after these training program. *Rama Nurs J* 1998; 4(2):144-54.

Keywords: neonatal nurse practitioner program, post-graduates, satisfaction

* This study was supported by Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital No.10/2540.

** Instructor, *** Head Nurse, **** Assistant Professor, Nursing Department, faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University.